

Józef Borzyszkowski

Stanisław Zagórski (1933-2015) :
dziennikarz i wydawca, spiritus
movens Stowarzyszenia
Prasoznawczego "Stopka" w Łomży
oraz Nagrody i Medalu im. Zygmunta
Glogera

Acta Cassubiana 18, 426-429

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Józef Borzyszkowski

STANISŁAW ZAGÓRSKI (1933–2015)
– dziennikarz i wydawca, *spiritus movens*
Stowarzyszenia Prasoznawczego „Stopka”
w Łomży oraz Nagrody i Medalu
im. Zygmunta Glogera

Stanisława Zagórskiego – nie tylko jako dziennikarza i publicystę, przede wszystkim działacza społeczno-kulturalnego i wydawcę, poznałem przed bardzo wielu laty. Jednak dopiero dziś w pełni poznaję jego losy i olbrzymi dorobek życia. Jest to możliwe m.in. dzięki opublikowaniu jego obszernego *curriculum vitae* w *Słowniku biograficznym polskiego ruchu młodzieżowego*, pod redakcją Elżbiety Wojtas-Ciborskiej, t. 2, Warszawa 2010.

Urodził się 20.08.1933 roku w Kozubowie w pow. pińczowskim, w woj. świętokrzyskim. Jako absolwent dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego w 1955 roku rozpoczął pracę w „Głosie Olsztyńskim”, gdzie m.in. zapisał się cyklem reportaży „Konające domy”, dokumentujących celowe niszczenie poniemieckich zabudowań przez pseudoosadników. W 1960 roku wrócił do Warszawy, gdzie pracował kolejno w redakcjach „Przyjaciółki”, „Trybuny Mazowieckiej” i „Zarzewia” – tygodnika Związku Młodzieży Wiejskiej. Zajmował się nadal trudną problematyką, m.in. dotyczącą oświaty rolniczej, bulwersując swoimi tekstami przeróżne władze. Podejmował liczne inicjatywy pamiętnikarskie.

W latach 1968–1973 kierował działem krajowym „Nowej Wsi”, organizując m.in. konkursy reporterskie i dla młodych rolników, podejmujące zwykle aktualne i trudne tematy.

W 1973 roku przeniósł się na Białostocczyznę, gdzie jako kierownik oddziału terenowego „Trybuny Ludu” współpracował z „Gazetą Białostocką”, przemianowaną z jego inicjatywy na „Gazetę Współczesną” i z miesięcznikiem reporterów „Kontrasty”. Został twórcą i redaktorem naczelnym tygodnika „Kontakty” w Łomży (1980–1990), skupiając wokół pisma najbardziej utalentowaną młodzież dziennikarską, osiągając niespotykany wówczas szerzej sukces

czytelniczy i uznanie „Kontaktów” za najlepsze pismo regionalne, które uhonorowane zostało m.in. w 1987 r. Laurem Wigierskim. „Kontakty” zastępnęły również Klubem „Starcia”, zapraszającym przedstawicieli opozycji (np. Jacek Kuroń) i cyklem spotkań „Bez pardonu”, rozliczających przedstawicieli władzy terenowej.

Stanisław Zagórski miał talent przyciągania ciekawych ludzi i dodawania im skrzydeł. Utworzył Krajowy Klub Reportażu przy Stowarzyszeniu Dziennikarzy RP, któremu przewodniczył przed dwie kadencje, umiejscawiając na ten czas jego siedzibę w Łomży.

Z inicjatywy Stanisława we wrześniu 1981 roku powstało w Łomży Stowarzyszenie Prasoznawcze „Stopka”. Jego celem jest upowszechnianie kultury i wiedzy o prasie, uczestnictwo w tworzeniu kultury polskiej. Dzięki „Stopce” powstała mikrofilmowa Czytelnia Prasy Dawnej, załączek Muzeum Niesamowitości... „Stopka” od lat jest organizatorem wielu konkursów, m.in. od 1983 r. dorocznego konkursu o Nagrodę i Medal im. Zygmunta Glogera.

Wielkim dziełem St. Zagórskiego i jego współpracowników jest Oficyna Wydawnicza „Stopki”, organizująca m.in. liczne konkursy, wydająca pod jego redakcją z udziałem takich mistrzów jak Janusz Tazbir nie tylko ich owoce... Przykłady: *Wschodnie losy Polaków* (1991–1995), *Spotkania z Glogerem* (1995), *Czy zmierzch kultury ludowej* (1997), *Zachodnie losy Polaków* (1997–1999), *Jak żyjesz Polaku?* (2000), *Siedem granic, osiem kultur i Europa* (2001), *Moralność Polaków* (2004), *Autorytety polskie* (2002), *Życie codzienne Polaków* (2003), *Kultura polityczna Polaków* (2004), *Polacy o sobie* (2005), *Polska i sąsiedzi* (2006) i kolejne, podejmujące równie ważne i ciekawe problemy. – Od lat do udziału w tych zbiorowych dziełach zapraszał wraz ze mną prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego, dzięki czemu problematyka kaszubsko-pomorska lub spojrzenie z naszej nadbałtyckiej strony były i są w tych dziełach reprezentowane.

Bliższe więzi, wraz z przynależnością do „Stopki”, wręcz przyjaźń narodziła się między nami w pierwszych latach III RP. Wtedy też zapewne za jego przyczyną, a z czasem przy moim udziale, kilka osób z Kaszub i Pomorza zostało wyróżnionych Nagrodą i Medalem im. Zygmunta Glogera. Stąd też my Kaszubi – Pomorzanie uczestniczyliśmy w niejednej dorocznej konferencji, wystawie i uroczystości wręczenia tych wyróżnień w Łomży. Szczególnie w mojej pamięci zapisały się wyprawy do stolicy kulturalnej Podlasia i St. Zagórskiego z udziałem Cezarego Obracht-Prondzyńskiego i ks. dr. Mieczysława Józefczyka – też laureata...

Te doroczne spotkania „Stopkowiczów” były prawdziwym świętem dla ludzi kultury i środowiska przyjaciół Stowarzyszenia nie tylko z Łomży. Rozpoczyły się zwykle zgromadzeniem przy pomniku Zygmunta Glogera, gdzie Stanisław witał zebranych i składał wraz z gośćmi hołd patronowi nagrody.

Całodzienny program, obejmujący konferencję i uroczystość uhonorowania kolejnych laureatów, kończyła biesiada, podczas której jej gospodarz – prezes „Stopki” Stanisław – dbał o to, by wszyscy goście czuli się u siebie, a nawet więcej – niemal najważniejsi. Jako jeden z pierwszych pomorskich laureatów zaproponowany zostałem do kapituły tegoż wyróżnienia, działającej długo pod przewodnictwem śp. prof. J. Tazbira. Żałowałem, że odległość do Łomży i Warszawy, nadmiar naszych inicjatyw i możliwości uniemożliwiają częstszy kontakt ze „Stopką” i Łomżą, gdzie z inicjatywy Stanisława Zagórskiego powstała koncepcja Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej, działającej początkowo w Bielsku Podlaskim, następnie w Wołominie..., przechodząc z czasem w gestię powołanej fundacji.

Z czasem też Stanisławowi ubywało sił, męczyły Go choroby, mnożyły się kłopoty... W naszych gdańsko-łomżańskich kontaktach zastępowała Go nieraz niezastąpiona dlań wiceprezes Wiesława Czartoryska, redaktorka wydawnicza kolejnych, w/w dorocznych tomów refleksji oryginalnej reprezentacji środowisk kultury i nauki z całej Polski, do których docierała „Stopka” i Stanisław Zagórski, zdobywający u władz Warszawy i Łomży oraz województwa konieczne środki.

Od Pani Wiesławy, nieco przypadkowo, bo list nie dotarł, dowiedziałem się o śmierci Stanisława, jaka nastąpiła 15 sierpnia 2015 roku w Łomży. (Pochowano go na Cmentarzu Starym w Kielcach). Dzięki Pani Wiesławie dotarły też do mnie informacje o zmianach – nie tylko personalnych – w Stowarzyszeniu Prasoznawczym „Stopka”, jak i zredagowany przez nią nr 12 z 2015 roku jej organu pt. „Stopnik”, czyli bezcenny rocznik „Stopkowej rodziny”, poświęcony w całości Stanisławowi Zagórskiemu. Zawiera on kilka przypominających Stanisława tekstów i multum fotografii ze zbiorów „Stopki”. Chciałoby się tu przytoczyć wiele fragmentów z zawartych w tym numerze wspomnień. Tytuły sygnalizują osobowość bohatera, jak i zawartość poświęconych Mu tekstów. Oto one: – *Tak pięknie żyłeś* – fragment wystąpienia Jana Sochy podczas ceremonii pożegnalnej w Łomży 18 sierpnia 2015 roku; – *Jak pracował, jak się przyjaźnił* – I zestaw foto; – *Talent oddał Łomży, „Stopce” i „Kontaktom”* – Marek Starczewski, który swojemu pożegnaniu Przyjaciela, Braciszka dał motto:

„Gdy umiera przyjaciel, ślepnie nam jedno oko,
Głuchnie jedno ucho, martwieje jedna dłoń.
Jest nas o połowę mniej.
Jedynie samotności jest w nas dwakroć więcej”

– Jan Goczał;

– *Spotkania* – drugi blok fotografii; – *Inicjował, przygarniał, zaskakiwał pomyślnymi* – Adam Czesław Dobroński; – *Fascynacje Glogerem* – fotoreportaż; –

Zawsze ciepła dłoń i gościnne serce – Wawrek Kłosiński; – *Szczęśliwe chwile i W plenerze, na wernisażu* – foto; – *Ze słownika* – życiorys oprac. przez Elżbietę Wojtas-Ciborską.

Przywołując tytuły wspomnień o Staszku, Stanisławie, Prezesie – nie pominąłem owych fotoreportaży, bo one prezentują również ciekawie świat i ludzi, wśród których i dla których żył i działał twórca i Prezes „Stopki”. Autorka biogramu przywołała również liczne nagrody, medale, ordery, jakimi wyróżniono Stanisława Zagórskiego w latach PRL i III RP. Jest ich bardzo wiele. Między innymi Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1979) i Krzyż Komandorski OOP (2001) oraz Krzyż Komandorski z Gwiazdą OOP (2012). – „Tak pięknie żyłeś” Stanisławie! I piękną pozostawiłeś nam spuściznę oraz pamięć o Tobie, Twoich trudach i dokonaniach, łączących rodaków ze wszystkich zakątków Rzeczypospolitej.